

Program studiów

Wydział:	Wydział Polonistyki
Kierunek:	twórcze pisanie
Poziom kształcenia:	drugiego stopnia
Forma kształcenia:	studia stacjonarne
Rok akademicki:	2023/24

Plany studiów

Grupa A: student wybiera dwa z czterech oferowanych fakultetów.

Grupa B: student wybiera jeden z kursów oferowanych na kierunku polonistyka-komparatystyka. Lista kursów może rokrocznie ulegać zmianie, w zależności od decyzji właściwego kierownika kierunku.

Grupa C: student wybiera - zgodnie z własnymi zainteresowaniami - jedną z opcji wydziałowych lub wykładów monograficznych II stopnia, proponowanych w każdym semestrze przez Wydział Polonistyki. Lista kursów może być w kolejnych latach modyfikowana, ich aktualna wersja jest publikowana na stronie Wydziału.

W "indywidualnym projekcie literackim" student pracuje głównie samodzielnie, przygotowując pod okiem tutora własny tekst o charakterze literackim, z praktycznym zastosowaniem nabywanej na studiach wiedzy. Projekt powstaje jako uzupełnienie seminarium magisterskiego, a tutorem może być każdy samodzielny pracownik naukowo-dydaktyczny Wydziału Polonistyki UJ.

Student ma obowiązek w ciągu czterech semestrów zrealizować co najmniej 1 ECTS w dziedzinie nauk społecznych. Warunek ten spełniają kursy: „Tożsamość a doświadczenie narracyjne”, „Wokół melancholii romantycznej”, „Choroba jako sytuacja narracyjna” oraz „Techniki perswazji i manipulacji”.

Semestr 1

Przedmiot	Liczba godzin	Punkty ECTS	Forma weryfikacji	
Poetyka i literatura I	30	3	egzamin	O
Poetyka i literatura II	30	1	zaliczenie na ocenę	O
Laboratorium prozatorskie I - narracja fikcyjna	30	2	zaliczenie na ocenę	O
Laboratorium prozatorskie II - literatura faktu	30	2	zaliczenie na ocenę	O
Laboratorium poetyckie	30	2	zaliczenie na ocenę	O
Warsztat mistrzowski	30	3	zaliczenie na ocenę	O
Indywidualny projekt literacki	6	2	zaliczenie na ocenę	O
Seminarium magisterskie	30	3	zaliczenie na ocenę	O
Szkolenie BHK	4	-	zaliczenie	O
Prawo autorskie i ochrona własności intelektualnej	15	1	zaliczenie na ocenę	O
Grupa A: Fakultety				O
Opis grupy A: student wybiera dwa fakultety w 1. i dwa w 2. semestrze (inne niż w 1.).				
Fakultet dramaturgiczny	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Fakultet literatury gatunkowej	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Fakultet literatury dziecięcej	30	2	zaliczenie na ocenę	F

Przedmiot	Liczba godzin	Punkty ECTS	Forma weryfikacji
Fakultet gier wideo	30	2	zaliczenie na ocenę F
GRUPA B: Literatura porównawcza drugiego stopnia			O
Opis grupy B: student wybiera w każdym semestrze jeden kurs.			
Polska i światowa literatura najnowsza - lektury porównawcze i kontrastowe	30	4	zaliczenie na ocenę F
Od Perraulta do Novik: retelling i baśń	30	4	zaliczenie na ocenę F
Weltliteratur	30	4	zaliczenie na ocenę F
Alegoria i alegoreza	30	4	zaliczenie na ocenę F
Wokół melancholii romantycznej	30	4	zaliczenie na ocenę F
Tożsamość a doświadczenie graniczne	30	4	zaliczenie na ocenę F
Remediacje literatury w nowych mediach	30	4	zaliczenie na ocenę F
Literatura afrykańska wobec dziedzictwa Europy	30	4	zaliczenie na ocenę F
Autofikcje: między narracją, życiem i literaturą	30	4	zaliczenie na ocenę F
Ironia - retoryka, filozofia, literatura	30	4	zaliczenie na ocenę F
Zagubione/ocalone w przekładzie	30	4	zaliczenie na ocenę F
Wczorajsze wizje jutra: fantastyka naukowa w XX wieku	30	4	zaliczenie na ocenę F
Literatura jako jednopłciowy fantazmat? O dawnych reprezentacjach kobiecości (do XVII wieku)	30	4	zaliczenie na ocenę F
Kontestacje. Artystyczne strategie amerykańskiej kontrkultury XX wieku	30	4	zaliczenie na ocenę F
Tożsamości niepewne. Literatura XIX wieku wobec niepoznanego	30	4	zaliczenie na ocenę F
Strategie biernego oporu w literaturze i kulturze XX i XXI wieku	30	4	zaliczenie na ocenę F
Literatura europejska w dobie wielkich odkryć	30	4	zaliczenie na ocenę F
Miejsce Instytutu Literackiego i "Kultury" w kulturze europejskiej XX wieku	30	4	zaliczenie na ocenę F
Jazz w literaturze, literatura w jazzie	30	4	zaliczenie na ocenę F
Zarządzanie projektami literackimi: praca koncepcyjna i redakcyjna	30	4	zaliczenie na ocenę F

Przedmiot	Liczba godzin	Punkty ECTS	Forma weryfikacji	
Archiwum i laboratorium. Historie i teorie nowoczesnej komparatystyki	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Egzystencjalizm w filozofii i literaturze	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Poezja polska i anglo-amerykańska w XX wieku - spotkania, paralele, zderzenia	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Grupa C: Opcje wydziałowe i wykłady monograficzne				O
Opis grupy C: w 1, 2 i 4 semestrze student wybiera jedną z opcji wydziałowych.				
Performatyka jako nowa humanistyka	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży w szkole	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Język i teksty folkloru	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Somateksty, Literatura, ciało, lektura	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Psychoanaliza - krytyka podmiotu	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Ilustracja w książce średniowiecznej. Tematyka, funkcja, kompozycja	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Publikowanie online tekstów naukowych	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Lektorat z języka obcego				O
Student realizuje jeden przedmiot				
English for Polish Studies C1+	30	-	zaliczenie na ocenę	F
English for Polish Studies B2+	30	-	zaliczenie na ocenę	F

Grupa A: student wybiera dwa z czterech oferowanych fakultetów, inne niż w poprzednim semestrze.

Grupa B: student wybiera jeden z kursów oferowanych na kierunku polonistyka-komparatystyka, inny niż w poprzednim semestrze.

Grupa C: student wybiera jedną z opcji wydziałowych lub wykładów monograficznych II stopnia, proponowanych w każdym semestrze przez Wydział Polonistyki, inną niż w poprzednim semestrze. Lista kursów może być w kolejnych latach modyfikowana, ich aktualna wersja jest publikowana na stronie Wydziału.

W indywidualnym projekcie literackim student pracuje głównie samodzielnie, przygotowując pod okiem tutora własny tekst o charakterze literackim, z praktycznym zastosowaniem nabywanej na studiach wiedzy. Projekt powstaje jako uzupełnienie seminarium magisterskiego, a tutorem może być każdy samodzielny pracownik naukowo-dydaktyczny Wydziału Polonistyki UJ, po akceptacji prowadzącego seminarium.

Semestr 2

Przedmiot	Liczba godzin	Punkty ECTS	Forma weryfikacji	
Laboratorium prozatorskie I - narracja fikcyjna	30	2	zaliczenie na ocenę	O
Laboratorium prozatorskie II - literatura faktu	30	2	zaliczenie na ocenę	O
Warsztat mistrzowski	30	3	zaliczenie na ocenę	O
Indywidualny projekt literacki	6	3	zaliczenie na ocenę	O
Seminarium magisterskie	30	3	zaliczenie na ocenę	O
Nowoczesne i ponowoczesne teorie pisania	30	3	egzamin	O
Pisarze o pisaniu	30	1	zaliczenie na ocenę	O
Grupa A: Fakultety				O
Opis grupy A: student wybiera dwa fakultety w 1. i dwa w 2. semestrze (inne niż w 1.).				
Fakultet dramaturgiczny	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Fakultet literatury gatunkowej	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Fakultet literatury dziecięcej	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Fakultet gier wideo	30	2	zaliczenie na ocenę	F
GRUPA B: Literatura porównawcza drugiego stopnia				O
Opis grupy B: student wybiera w każdym semestrze jeden kurs.				
Poezja polska i anglo-amerykańska w XX wieku - spotkania, paralele, zderzenia	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Egzystencjalizm w filozofii i literaturze	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Archiwum i laboratorium. Historie i teorie nowoczesnej komparatystyki	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Zarządzanie projektami literackimi: praca koncepcyjna i redakcyjna	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Jazz w literaturze, literatura w jazzie	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Miejsce Instytutu Literackiego i "Kultury" w kulturze europejskiej XX wieku	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Literatura europejska w dobie wielkich odkryć	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Strategie biernego oporu w literaturze i kulturze XX i XXI wieku	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Tożsamości niepewne. Literatura XIX wieku wobec niepoznanego	30	4	zaliczenie na ocenę	F

Przedmiot	Liczba godzin	Punkty ECTS	Forma weryfikacji	
Kontestacje. Artystyczne strategie amerykańskiej kontrkultury XX wieku	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Literatura jako jednopłciowy fantazmat? O dawnych reprezentacjach kobiecości (do XVII wieku)	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Wczorajsze wizje jutra: fantastyka naukowa w XX wieku	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Zagubione/ocalone w przekładzie	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Remediacje literatury w nowych mediach	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Tożsamość a doświadczenie graniczne	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Wokół melancholii romantycznej	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Alegoria i alegoreza	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Weltliteratur	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Ironia - retoryka, filozofia, literatura	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Polska i światowa literatura najnowsza - lektury porównawcze i kontrastowe	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Autofikcje: między narracją, życiem i literaturą	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Literatura afrykańska wobec dziedzictwa Europy	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Od Perraulta do Novik: retelling i baśń	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Grupa C: Opcje wydziałowe i wykłady monograficzne				O
Opis grupy C: w 1, 2 i 4 semestrze student wybiera jedną z opcji wydziałowych.				
Filozoficzne pojęcia Grecji i Rzymu	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Cyfrowe środowisko polonisty - magazyny wiedzy i tekstów	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Edukacja polonistyczna wobec tradycji i współczesności	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Młodość, dorosłość, starość - wybrane aspekty rozwoju psychospołecznego człowieka	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Język w kontekście kultury. Wartościowanie i stereotypizacja	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Język w polskim życiu społecznym	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Wobec pustego nieba. Młodopolskie odpowiedzi na kryzys religijny drugiej połowy XIX wieku	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Lektorat z języka obcego				O

Przedmiot	Liczba godzin	Punkty ECTS	Forma weryfikacji
Student realizuje jeden przedmiot			
English for Polish Studies C1+	30	4	egzamin F
English for Polish Studies B2+	30	4	egzamin F

Grupa B: student wybiera jeden z kursów oferowanych na kierunku polonistyka-komparatystyka, inny niż w poprzednich semestrach.

Grupa D: student wybiera dwa z laboratoriów doskonalących, jako kontynuację z roku I - w zależności od indywidualnych preferencji literackich.

Forma warsztatów laboratoryjnych daje możliwość dogłębnego i specjalistycznego szlifowania umiejętności literackich studenta pod kątem jego zainteresowań i przyszłych wyborów zawodowych.

Grupa E: student wybiera w semestrze 3. lub 4. jedno konwersatorium w języku obcym z opcji wydziałowych.

W indywidualnym projekcie literackim student pracuje głównie samodzielnie, przygotowując pod okiem tutora własny tekst o charakterze literackim, z praktycznym zastosowaniem nabywanej na studiach wiedzy. Projekt powstaje jako uzupełnienie seminarium magisterskiego, a tutorem może być każdy samodzielny pracownik naukowo-dydaktyczny Wydziału Polonistyki UJ, po akceptacji prowadzącego seminarium.

Semestr 3

Przedmiot	Liczba godzin	Punkty ECTS	Forma weryfikacji
Warsztat mistrzowski	30	3	zaliczenie na ocenę O
Indywidualny projekt literacki	6	3	zaliczenie na ocenę O
Seminarium magisterskie	30	7	zaliczenie na ocenę O
Współczesna literatura polska	30	4	egzamin O
GRUPA B: Literatura porównawcza drugiego stopnia			O
Opis grupy B: student wybiera w każdym semestrze jeden kurs.			
Poezja polska i anglo-amerykańska w XX wieku - spotkania, paralele, zderzenia	30	4	zaliczenie na ocenę F
Polska i światowa literatura najnowsza - lektury porównawcze i kontrastowe	30	4	zaliczenie na ocenę F
Autofikcje: między narracją, życiem i literaturą	30	4	zaliczenie na ocenę F
Literatura afrykańska wobec dziedzictwa Europy	30	4	zaliczenie na ocenę F
Remediacje literatury w nowych mediach	30	4	zaliczenie na ocenę F
Tożsamość a doświadczenie graniczne	30	4	zaliczenie na ocenę F
Wokół melancholii romantycznej	30	4	zaliczenie na ocenę F

Przedmiot	Liczba godzin	Punkty ECTS	Forma weryfikacji	
Alegoria i alegoreza	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Weltliteratur	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Od Perraulta do Novik: retelling i baśń	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Egzystencjalizm w filozofii i literaturze	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Archiwum i laboratorium. Historie i teorie nowoczesnej komparatystyki	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Wczorajsze wizje jutra: fantastyka naukowa w XX wieku	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Literatura jako jednopłciowy fantazmat? O dawnych reprezentacjach kobiecości (do XVII wieku)	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Kontestacje. Artystyczne strategie amerykańskiej kontrkultury XX wieku	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Tożsamości niepewne. Literatura XIX wieku wobec niepoznanego	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Strategie biernego oporu w literaturze i kulturze XX i XXI wieku	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Literatura europejska w dobie wielkich odkryć	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Jazz w literaturze, literatura w jazzie	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Zarządzanie projektami literackimi: praca koncepcyjna i redakcyjna	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Zagubione/ocalone w przekładzie	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Ironia - retoryka, filozofia, literatura	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Miejsce Instytutu Literackiego i "Kultury" w kulturze europejskiej XX wieku	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Grupa D: Laboratoria doskonalące				O
Opis Grupy D: student wybiera dwa laboratoria				
Laboratorium prozatorskie III - narracja fikcyjna	30	3	zaliczenie na ocenę	F
Laboratorium prozatorskie IV - literatura faktu	30	3	zaliczenie na ocenę	F
Laboratorium poetyckie II	30	3	zaliczenie na ocenę	F
Laboratorium dramaturgiczne	30	3	zaliczenie na ocenę	F
Grupa E: Kursy w języku obcym				O
Opis grupy E: student wybiera w semestrze 3. lub 4. jeden kurs w języku obcym				

Przedmiot	Liczba godzin	Punkty ECTS	Forma weryfikacji	
Between Intimacy and Politics: New Comparative Readings in Polish Literature and Culture	30	5	egzamin	F
Postcolonial Europe: A Polish-Irish Comparison	30	5	egzamin	F
Language Learning Strategies	30	5	egzamin	F
Introduction to Translation Studies	30	5	egzamin	F
Miłosz and Gombrowicz. The Dialectic of Belief and Unbelief	30	5	egzamin	F
Contemporary Polish Dramaturgy in the Light of New Humanities	30	5	zaliczenie na ocenę	F

Grupa B: student wybiera jeden z kursów oferowanych na kierunku polonistyka-komparatystyka, inny niż w poprzednich semestrach.

Grupa C: student wybiera jedną z opcji wydziałowych lub wykładów monograficznych II stopnia, proponowanych w każdym semestrze przez Wydział Polonistyki, inną niż w poprzednich semestrach. Lista kursów może być w kolejnych latach modyfikowana, ich aktualna wersja jest publikowana na stronie Wydziału.

Grupa E: student wybiera w semestrze 3. lub 4. jedno konwersatorium w języku obcym z opcji wydziałowych.

W indywidualnym projekcie literackim student pracuje głównie samodzielnie, przygotowując pod okiem tutora własny tekst o charakterze literackim, z praktycznym zastosowaniem nabywanej na studiach wiedzy. Projekt powstaje jako uzupełnienie seminarium magisterskiego, a tutorem może być każdy samodzielny pracownik naukowo-dydaktyczny Wydziału Polonistyki UJ, po akceptacji prowadzącego seminarium.

Semestr 4

Przedmiot	Liczba godzin	Punkty ECTS	Forma weryfikacji	
Warsztat mistrzowski	30	3	zaliczenie na ocenę	O
Indywidualny projekt literacki	6	5	zaliczenie na ocenę	O
Seminarium magisterskie	30	10	zaliczenie na ocenę	O
Modernistyczne i postmodernistyczne przemiany prozy światowej	30	4	egzamin	O
GRUPA B: Literatura porównawcza drugiego stopnia				O
Opis grupy B: student wybiera w każdym semestrze jeden kurs.				
Poezja polska i anglo-amerykańska w XX wieku - spotkania, paralele, zderzenia	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Polska i światowa literatura najnowsza - lektury porównawcze i kontrastowe	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Ironia - retoryka, filozofia, literatura	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Autofikcje: między narracją, życiem i literaturą	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Literatura afrykańska wobec dziedzictwa Europy	30	4	zaliczenie na ocenę	F

Przedmiot	Liczba godzin	Punkty ECTS	Forma weryfikacji	
Remediacje literatury w nowych mediach	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Tożsamość a doświadczenie graniczne	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Wokół melancholii romantycznej	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Alegoria i alegoreza	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Weltliteratur	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Od Perraulta do Novik: retelling i baśń	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Zagubione/ocalone w przekładzie	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Egzystencjalizm w filozofii i literaturze	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Wczorajsze wizje jutra: fantastyka naukowa w XX wieku	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Literatura jako jednopłciowy fantazmat? O dawnych reprezentacjach kobiecości (do XVII wieku)	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Kontestacje. Artystyczne strategie amerykańskiej kontrkultury XX wieku	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Tożsamości niepewne. Literatura XIX wieku wobec niepoznanego	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Strategie biernego oporu w literaturze i kulturze XX i XXI wieku	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Literatura europejska w dobie wielkich odkryć	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Miejsce Instytutu Literackiego i "Kultury" w kulturze europejskiej XX wieku	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Jazz w literaturze, literatura w jazzie	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Zarządzanie projektami literackimi: praca koncepcyjna i redakcyjna	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Archiwum i laboratorium. Historie i teorie nowoczesnej komparatystyki	30	4	zaliczenie na ocenę	F
Grupa C: Opcje wydziałowe i wykłady monograficzne				O
Opis grupy C: w 1, 2 i 4 semestrze student wybiera jedną z opcji wydziałowych.				
Język w kontekście kultury: wartościowanie i stereotypizacja	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Język w polskim życiu społecznym	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Filozoficzne pojęcia Grecji i Rzymu	30	2	zaliczenie na ocenę	F

Przedmiot	Liczba godzin	Punkty ECTS	Forma weryfikacji	
Wobec pustego nieba. Młodopolskie odpowiedzi na kryzys religijny drugiej połowy XIX wieku	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Młodość, dorosłość, starość - wybrane aspekty rozwoju psychospołecznego człowieka	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Edukacja polonistyczna wobec tradycji i współczesności	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Cyfrowe środowisko polonisty - magazyny wiedzy i tekstów	30	2	zaliczenie na ocenę	F
Grupa E: Kursy w języku obcym				O
Opis grupy E: student wybiera w semestrze 3. lub 4. jeden kurs w języku obcym				
Bio/medical Humanities: New Perspectives in Comparative Studies	30	5	egzamin	F
Thinking by Verses. The 20th Century Polish Poetry in Philosophical Context	30	5	egzamin	F
Fan Fiction, Affect, and Digital Humanities	30	5	egzamin	F
A Survey of the Polish Art History (From Romanesque Art to Art Nouveau)	30	5	egzamin	F
Cultural Performances of the 21 st Century	30	5	egzamin	F
East of the Camp: Holocaust Topographies of Poland	30	5	egzamin	F
Speculative Fabulations in 21 st Century Performative Arts	30	5	egzamin	F
Literary Criticism and Reviewing: Workshop	30	5	egzamin	F
The History of the Printed Book	30	5	egzamin	F
Inventing the Nation. Polish & Irish Literary Strategies of Identity Formation at the Turn of the Twentieth Century	30	5	egzamin	F
Cultural Identity of Central Europe: A Literary Prospect	30	5	egzamin	F
Cultural History of Love Discourse	30	5	egzamin	F
Performative Arts: Yesterday, Today, Tomorrow	30	5	egzamin	F

O - obowiązkowy
F - fakultatywny